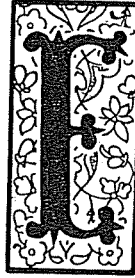

Sanat

Elsiz bir

hattatımız

Eczacı
M. UĞUR
DERMAN

Lİ olmadığı halde resim yapabilenlerin bu muvaffakiyetinden, zaman zaman hayranlıkla bahsedildiğini görmek; bize, üç asır evvel yaşayan bir hüner sahibini hatırlattı. Ancak, elden başka ayaktan da mahrum olan bu biçare, resimle değil, fırça kullanmaktan daha fazla metanet isteyen kalem ustalığıyla, yani hattatlıkla uğraşmıştır.

Şimdiye kadar, yalnız bir yazısına rastladığımız «Bolu'lu Mehmed Efendi» için «Devhat ül küt-tab» (1) isimli hattatlara dair eserdeki ma'lûmatı kısaca nakledeyim: «Bîdest (elsiz) bir adam, Sultan IV. Mehmed zamanında (1648-1687) İstanbul'a gelip, hattat Suyolcu zâde Mustafa Efendi'nin (2) yazı gösterdiği yere giderek, ders alanları görünce, «Ah!» çeker. Bu hale acıyan Suyolcu zâde, bilekleri arasına kalem koyup yazmasını ona öğretir. Kısa zamanda, hüsnühattı ileri götüren Bîdest, müteaddid En'am ve bir de Evrad-ı Şerif yazmış, Sultan II. Süleyman devrinde (1687-1691) vefat etmiştir.»

Ancak, en canlı ve etraflı olarak, Bîdest'i, Abdi Paşa «Vakayi-nâme»sinde anlatmıştır (3). O devrin ifade hususiyetini göstermek maksadıyla, buraya aynen naklediyoruz (4):

11 Receb 1082 (14 Kasım 1671)

«... Garibe-i ibretnümây-ı âlem ve hayretfezay-ı benî âdem olan nevadîr-i vakayî'dendir ki, (İnsan oğlunu hayrete sürükleyen, ibretle görülecek gariblikde nâdir vak'alardandır ki) iki elleri bileklerinden ve iki ayakları bir ârıza-i sedîde (şiddetli ârıza) sebebiyle düşmüş; hâsılı ne el kalmış, ne ayak, böyle bir şahıs, cihet-i maîşetine tarik-ı sualden gayrı mecal olmadığını mukarrer bilecek (geçimi için dilencilikten başka yol olmadığına karar verince) mevlîdi (doğum yeri) olan Bolu'dan gelüb, İstanbul'da karar edüb, (kalarak) «Suyolcu» demekle ma'ruf bir hattatdan meşk (ders) alub birkaç müddet kemal-i dikkatle sa'y ü müdâvemet edüb (bir müddet, bütün dikkatiyle çalışıp devam ederek) bu mertebe elsiz iken biavnilâh-i teâlâ ele getirdiği kitabeti izhar (elsiz olduğu halde, Allahın yardımıyla bu mertebeye eriştiği yazabilme kudretini ortaya koymak) için, bir En'am-ı Şerif yazub mâh-ı mezbûrun (zikredilen ayın) yirmi dördüncü gününde, bir takrîble (vasıta ile) inayettü hünkârımız hazretleri, mesmu'-u hümâyunları olcuk (padîşahımız tarafından işitilince) mezburu huzur-u hümâyunlarına getürdüb nazargâh-ı âfîlerinde yazı yazmak emr eylediklerinde, (bahsedilen şahsı huzuruna getirip, gözü önünde yazı yazmasını emr eylediğinde) filhâl ol bîdest ü pâ devat ü kalemin peyda edüb, (o anda, o elsiz ve ayaksız, hokka ve kalemini çıkartıp) bir satır sülûs ve iki satır nesih kitabet (yazarak) ve ashab-ı nazarı ilkay-ı bahr-i hay-

